2009-yil 7-fevral № 16 (2585) shanba

Ishonch

Insonga naf keltirish — oliy baxt

O`zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi gazetasi

Gazeta 1991-yil 21-martdan chiqa boshlagan

Ҳар ким аён
этса яхши
қилиқ,
Етар яхши-
ликдин анга
яхшилик.

Алишер НАВОИЙ

■ Сулола

Йигит бўлса, ҳунари бўлсин!

Ўзбекистон халқ устаси Муҳамматали Юнусов устахонасида...

ЁҒОЧ УСТАСИ

Ўтган йил баҳорда акамнинг хонадонида бир гуруҳ ёш уста-ҳунарманд йигитлар иш бошлади. Улар шу қадар тез ва сифатли ишлашдики, бир-икки кунда шифер қопланадиган томнинг бир қисми тайёр бўлди. Гоҳида уста йигитларнинг ганч ўймакорлиги санъатини мароқ билан томоша қилиб, ёғочга гул нақшлашларини кузатдим. Орадан ўн кунча ўтиб, йигитлар ишнинг якунловчи босқичини бошлашди. Яъни ўймакорлик намуналари ўз жойига ўрнатила бошланди. Ўшанда 15 нафар йигитга бошчилик қилаётган ёш уста Одилжон Шерқуловни гапга солгандим.

— Бу ҳунарни ўргатган устозингизга раҳмат. Қойил қолиб ўтирибмиз, уста, — дедим.

У эса кулиб «Мен уста эмас, ҳали шогирдман! Устамиз Муҳамматали ака эртага келишади», — деди. Тўғриси, Одилжон бизга девор қўшни бўлади. Унинг отаси Носиржон ҳожи ҳам шу ҳунарни улуғлаган ёғоч устаси бўлиб, ҳозир нафақада. Одилжон ҳам отаси ҳунарини тутганини билардим. Билардим-у, лекин унинг бу қадар юксалиб кетганидан бехабар эдим.

Эртаси кун уйимиз олдига оппоқ «Нексия» келиб тўхтади. Ундан қорамағиздан келган, гавдали, истараси иссиққина 50 ёшлар чамаси бир киши тушиб келди. Ёш усталарнинг у киши билан томдан туриб ер бағирлаб саломлашганини кўриб, уста ака келганини дарҳол пайқадим. Шогирдларининг ишларини эринмасдан кўздан кечириб бўлгач, устанинг катта шогирди Абдужаббор ака бизни уста билан таништириб қўйди.

Яхши ният — ярим давлат. Ўзбекистон халқ устаси Муҳамматали Юнусов ҳақида мақола ёзишни ўшандаёқ ният қилгандим.

Қиш кунлари бир тутам бўлади. Бир зумда кеч кириб қоронғи тушганини билмай қоласиз. Табиийки, бу фаслда ҳунарманд усталар ҳам кўпроқ дам олишса керак деб ўйлаб, Муҳамматали аканинг қўл телефонига қўнғироқ қилдим. Салом-аликдан сўнг ниятга кўчдим. Уста учрашувга рози бўлди.

— Кеча Тошкентдан келдим. Агар вақтингиз бўлса, ярим соатдан кейин Яккатутга чиқаман. Мошинам кеча сал бузилиб қолганди. Шуни устахонада тузатмоқчиман. Шу ерда учрашсак.

Айтилган вақтда уста билан кўришдик. У киши ҳақида ёзмоқчи эканлигимни билгач:

— Аммо айтиб қўяй. Гапга нўноқроқман. Чунки сўз устаси эмас, ёғоч устасиман. Саволларингизга эса қўлдан келганча жавоб бераман, — деди.

Мени ўз уйига, устахонасига таклиф этаётган устанинг сўзамол эканлигини олдинги суҳбатимиздаёқ пайқаган эдим. Уста билан бир кун ўтиб кўришишга келишдик.

СУЛОЛАНИНГ ОЛТИНЧИ ВАКИЛИ

Фарғона водийси ўзининг қўлигул усталари билан азалдан донг таратиб келган. Уста-ҳунармандлик водий йигитларининг қонида бор. Айниқса, бу борада Қўқон устанаққошлик мактабининг довруғи узоқларга таралган. Маълумки, ушбу санъатнинг Хоразм, Самарқанд ва Тошкент нақш-ўймакорлик мактаблари ва анъаналари азалдан мавжуд. Қизиғи, бу санъатларнинг ҳеч бир йўналиши бир-бирини қайта такрорламайди. Масалан, қўқонлик усталарнинг ёғоч ўймакорлигида ой-кунлар, қуёш рамзлари, гулсимон нақшлар услуби сақланиб қолган. Ёғочга содда пардоз, лўла ва табақапардоз нақшлари йўналишида ишлов берилади. Албатта, турли замонларда ушбу ҳунарга эскилик қолдиғи сифатида қаралгани ҳам рост. Натижада, ушбу санъатнинг баъзи намуналари ва усуллари йўқолиб кетди. Шукрким, Мустақиллик йилларида халқ амалий санъати яна жонланди, ўзлигини қайта кашф этди.

(Давоми 2-бетда)

■ **9 феврал — Алишер Навоий таваллуд топган кун**

Алишер Навоий дунё миқёсидаги беназир сўз санъаткоридир. Сўзнинг ҳам мазмун, ҳам шакл билан боғлиқ имкониятларини юзага чиқара олган шоирлар жаҳон адабиёти тарихида ҳам унча кўп эмас. Сўзни мазмун ва шаклнинг ажойиб гармонияси сифатида кашф этиш кўпроқ Шарқ поэзиясига хос. Фикримизнинг исботи учун мана бу рубоийга диққат қилайлик:

Жонимға қилур жавру жафо ёр асру,
Ким ёр ичида жавру жафо бор асру;
Бўлдум чекибон жавру жафо зор асру,
Мен жавркашу, ёр жафокор асру.

Ҳижроннинг сuврати

Рубоий Шарқ шеъриятининг азалий мавзуларидан бири бўлган ёрнинг раҳмсизлиги ҳақида. Ёр — лирик қаҳрамоннинг жонига беҳад (асру) жабру жафо қилгувчи ситамкор. Сабаб шундаки, ёрнинг жабру жафолари жуда кўп, у ошиққа ситам етказишнинг моҳири. Ошиқ жабру жафо чека-чека зорликка мубтало бўлган. Бунинг натижаси шуки, ошиқ — жабр тортувчи, ёр эса кўп-кўп ситамлар қилгувчидир.

Юқорида айтганимиздек, аксарият шеърларида ишқ, ҳижрон мавзуларига мурожаат этган шоир мазкур рубоийда «жавру жафо» сўзини шеър ғоясининг асосий очқичи сифатида қўллайди. Муайян сўз ёки жумлани шеърнинг ҳар байтида ёки мисрасида атайлаб қўллаш илми *илтизом* дейилади. Алишер Навоий «Ҳар лабинг ўлганни тиргузмакда, жоно, жон эрур» деб бошланувчи ғазалида муваффақият билан қўллаган илтизом усулини юқоридаги рубоийда ҳам худди ўшандай маҳорат билан истифода этган.

Шеърда ҳижрон, айрилиқ ҳақида сўз йўқ. Аммо шоир жуда нозик пинҳоний бир ишора билан ҳижронда қолганлигини айтиб ўтади: рубоийнинг дастлабки уч мисрасида «жавру жафо» сўзи жуфт шаклда қўлланади, тўртинчи мисрада эса ана шу жуфтлик «бузилади». «Жавр» ва «жафо» сўзларидан тузилган жуфт сўз гўёки ошиқ-маъшуқ бирлигини ифода этади; аммо ситамкорлик, шафқатсизлик, бераҳмлик, натижасиз интизорлик бу бирликка путур етказади. Оқибатда, уч мисрада худди ошиқ-маъшуқ сингари ёнма-ён келган, бир бутун маънони ифода этган бу сўзлар орасига тўртинчи мисрага келиб «ҳижрон тушади»: улар алоҳида-алоҳида сўзларга айланади, бир-биридан узоқлашади, икки ёқда қолиб кетади. Айриликдай чуқур дардаламли туйғуни тўрт мисрали шеърда бундан ортиқ ифода этиш мумкинми? Сўзни бундан ўтказиб «сўзлатиш» мумкинми? Сўз воситасида бундан гўзалроқ сuврат чизиш мумкинми?

Афифа ҒАНИЕВА,
Тошкент давлат шарқшунослик институти талабаси,
Навоий номидаги давлат стипендияси соҳиби

■ Сарҳисоб

Жамият равнақи эзгу фаолиятга боғлиқ

Кеча «Ishonch» ва «Ishonch-Доверие» газеталари таҳрир ҳайъатининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Унда таҳрир ҳайъати аъзолари, вилоят мухбирлари ҳамда бир гуруҳ журналистлар қатнашди. Йиғилишда иштирок этган Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раисининг биринчи ўринбосари Мирзоҳид Содиқов касаба уюшма ташкилотлари амалга ошираётган кенг қамровли ишларни оммага етказиш ва тарғиб қилишда «Ishonch» ва «Ishonch-Доверие» газеталари салмоқли ҳисса қўшаётганини алоҳида таъкидлади.

Шундан сўнг Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси ҳамда «Ishonch» ва «Ishonch-Доверие» газеталари ҳамкорлигида «Инсонга наф келтириш — олий бахт» танлови ғолибларига мукофотлар топширилди. Газета бош муҳаррири А.Абдураззоқов танловга тақдим этилган мақолалар ҳақида шундай деди:

— Танловга профессионал журналистлар ҳамда касаба уюшма ташкилотларида фаолият кўрсатаётган ижодкорлардан юздан ортиқ мақола, очерк, лавҳа ва фоторепортаж тақдим этилди. Эътиборли томони шундаки, ўтган йиллардаги танловлардан фарқли ўлароқ, бу йилги материалларнинг жанрлари хилма-хил, ёзилиш услуби, мавзунинг долзарблиги диққатга сазовор. Энг муҳими, уларда касаба уюшма ташкилотларининг кўп қиррали фаолияти кенгроқ қамраб олинган.

— Инсонга наф келтириш — олий бахт деган гапнинг ўзи катта маънога эга, — деди мукофотланганларни қутлар экан таҳрир ҳайъати аъзоси, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Пиримқул Қодиров. — Танловга бундай ном берилиши, менимча, касаба уюшмалари ишини ёритишга катта масъулият билан қарашни талаб қилади. Чунки ҳаётимизнинг асоси — инсонга наф келтириш. Бу эзгу ишни касбга айлантирган касаба уюшмалари эса ҳамиша эҳтиромга сазовор. Инсон дунёда яхшилик қилиб, меҳр кўрсатиб яшаши керак. Мирзо Бобур:

Бори элга яхшилиғ қилғилки,
мундин яхши йўқ,
Ким, дегайлар даҳр аро қолди
фалондин яхшилиғ,

деганлар. Ишончим комилки, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси ва «Ishonch» ва «Ishonch-Доверие» газеталари томонидан эълон қилинган танлов яхшилик, эзгулик элчиси сифатида замонамиз қаҳрамонларини кашф этаверади.

Шундан сўнг «Ishonch» ва «Ishonch-Доверие» газеталари обунасини яхши ташкил этганлиги учун Қашқадарё вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси кенгаши раиси Эсонбой Ражабов, Қўқон шаҳар агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшма кенгаши раиси Анорахон Умарова, Навоий вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси кенгашининг ташкилий ишлар бўлими мудири Зулайҳо Адизова, Пайариқ туман таълим ва фан ходимлари бирлашган касаба уюшмаси қўмитаси раиси Раҳмат Маҳмудов, Қорақалпоғистон Республикаси соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшма кенгаши раиси Лизахон Бойбўсинова, Ёқилғи-энергетика, кимё саноати ва геология ходимлари касаба уюшмаси марказий кенгашининг Қашқадарё вилоятидаги

вакили Жумақул Қурбонов, ЎзКУФКнинг ташкилий ишлар бўлими етакчи мутахассиси Абдуғаппор Ақбердиевларга ташаккурнома ва эсдалик совғалари топширилди.

Шунингдек, йиғилишда 2008 йилнинг якунлари ва 2009 йилдаги вазифалар ҳақида бош муҳаррир А.Абдураззоқовнинг ахбороти тингланди.

* * *

Жангабой ЖАЙЖАНОВ, танлов ғолиби (Элликқалъа тумани):

— Бу йил 70 ёшга тўлдим. 43 йилдан буён матбуотда ишлайман. Кўплаб танловларда қатнашганман, аммо касаба уюшмалари билан яқин ҳамкорлик қилганлигим учун бу танлов менга қадрли. Совриндор бўлганимдан бахтиёрман. Уюшма фаоллари орасида доимо яхши одамларни учратаман. Экологик қийин ҳудудда улар касаба уюшма аъзоларининг ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқларини ҳимоялаётганини, оиласи ва фарзандларига ғамхўрлик қилаётганини кўриб, улар ҳақида ёзгим келаверади.

Анорахон УМАРОВА, Қўқон шаҳар агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшма кенгаши раиси:

— Ўн бир йилдан бери кенгаш раисиман. «Ishonch»ни севиб ўқийман. Уюшмамизнинг 10409 нафар аъзоси бор. Газета саҳифаларида берилаётган мақолалар фаолиятимизда қўл келганлиги учун аъзоларимизни унга обуна бўлишга даъват этаман. Таҳририят ходимлари «Ҳуқуқий маслаҳатхона» рукнидаги материалларни янада кўпайтирсалар, обуначилар учун яхши бўлар эди.

Ўз мухбиримиз.
Икром ҲАСАНОВ олган суратлар

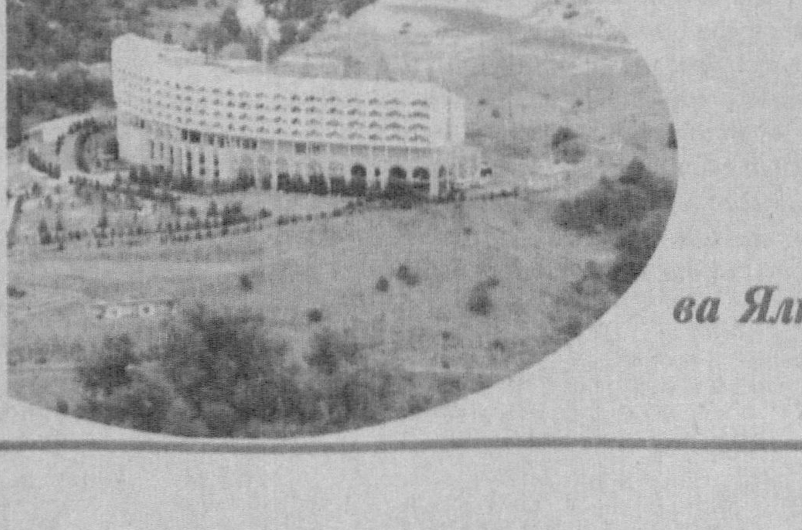

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши қошидаги

Курортлар бошқармаси

Мустақил давлатлар ҳамдўстлиги ҳудудида жойлашган Кисловодск шаҳридаги «ЎЗБЕКИСТОН» ва Ялта шаҳридаги «ЎЗБЕКИСТОН» санаторийларига йўлланмалар сотади. Бу сиз учун жуда қулай имконият.

Сизга сиҳат-саломатлик ва кўнгилли ҳордиқ тилаймиз! Мулоқот учун телефон: 256-85-68, 256-78-15

Йигит бўлса, ҳунари бўлсин!

Ўзбекистон халқ устаси Муҳамматали Юнусов устахонасида...

(Боши 1-бетда)

Фарғона вилояти Фурқат туманидаги Шотўра қишлоғи ҳам ўзининг наққош ва уста ёғоч-ўймакорлари билан ўтган асрлардаёқ донг таратган. Бугунги лавҳамиз қаҳрамони Муҳамматали аканинг аждодлари шу ерда яшаб, эл корига ярашган.

Маҳаллий ҳунарманд усталарнинг айтишича, уста Юнус ва унинг ўғли Юсуфжонларнинг ўймакорлик ҳунарлари беқиёс даражада сайқал топиб, улар эл орасида уста-пир мақомига эга бўлишган. Яъни кимки ёғоч устаси бўлишига тайёр бўлса, улардан оқ фотиҳа олишни орзу қилган. Қўқон депарасидаги усталар бу ҳунар пирларини ўзининг устозлари сифатида кўришган ва бундан ҳақли равишда фахрланишган. Бу устазодалар ҳам ўз ҳунарларини ота-боболаридан ўрганган ва келгуси авлод вакилларига етказишга азм этишган.

Устазодалар сулоласининг олтинчи вакили Муҳамматали Юнусовнинг уйи ва устахонасига яқинлашганим сари мени ўзгача ҳаяжон чулғаб олди (Хаёлимда мақола кўнгилдагидек чиқармикан деган ҳадик бор эди). Кўчада чинор дарахтларига дастлабки ишловни бераётган устанинг ёш шогирдларини кўриб, «Усталарнинг қишда дам олиши» ҳақидаги гапларим пуч эканлигига амин бўлдим. Уста ака меҳмон келганлигини эшитиб, ортиқча мулозаматсиз мени катта ҳовли томон бошлади.

«УСТА ЮСУФЖОН-НАҚҚОШ» КОРХОНАСИДА....

Катта гулдор ёғоч дарвоза бўёқланмагани сабаб, тиллага ўхшаб ялтираб турибди. У махсус рангсиз бўёқ билан пардозланган. Тўртбурчак шаклдаги анча катта ва равон ҳовлида ўймакорлик ҳамда ёғоч нақш санъатининг уч хилдаги жилосидан кўз беихтиёр жилваланади. Кираверишдаги анча содда гулли нақшлар ўтган асрнинг 90-йилларида яратилган экан. Айвон атрофи ёғоч ғумбарак билан панжара шаклда ўраб чиқилган. Устанинг айтишича, аввал ҳовли анча ихчам бўлиб, кейинроқ уни кенгайтириш зарурати пайдо бўлган. Юқоридаги янги катта равон уйлар яқин йилларда қурилган. Дарвоза рўпарасидаги ёғоч эшикли гаражнинг қия эшигидан сутдек оппоқ хориж машинасини кўриб, ҳамроҳим Абдужаббор акага саволомуз қарайман (Тўғри, бировнинг шахсий мулкига қизиқиш

одоб доирасидан эмас. Аммо бу машинанинг тарихи ҳам шу ҳунарга боғлиқ эканлиги боис бунга тўхталдим).

— Юртбошимиз японларнинг «Toyota Camry» автомобилини устага «Ҳазрати имом» мажмуаси қурилишида совға қилганлар, — дейди у.

Ҳовлининг ўртасидаги йўлакдан ташқи устахона томон юрамиз. Устахона айвонида дурадгорлик дастгоҳи, ёнида ҳали ишлов берилмаган чинор, ёнғоқ, қайрағоч, тол ёғочлари териб қўйилган. Катта хонада 15-20 нафар ёш ёғочга турли шакл ва гулларни ўйиш билан банд. Рўпарада чиройли, нақшинкор устунлар кўзни қамаштиради. Битта шундай устун ясаш учун уста ва шогирдлар 20 кун тер тўкиши керак экан. Устун нақшларини таърифлашга эса тил ожиз. Бир олам таассуротга кўмилиб, устанинг катта уйига қайтамиз. Иссиқ равонда бир пиёла кўк чой устида Муҳамматали акани саволга тутаман.

— Айтинг-чи, бу ҳунардан бошқасини танлашга иштиёқ бўлганми? Ёки устозлар санъати сизни болаликдан бу ҳунарга ром этганми?

— Мен болалигимдан ёғоч устаси бўлган отам Юсуфжон Юнусовнинг ҳунарига ҳавас қилиб, ёғоч ўймакори бўлишга интилганман. Чунки ҳали болаликданоқ бизнинг ўйинчоғимиз теша, арра, ранда бўлади. Эсимни танибманки, ёғоч билан тиллашаман. Шу боис мактабни тугатиб, 1973 йил қурилиш билим юртининг дурадгор-наққошлик йўналиши бўйича ўқишга кирганман. Ёдимда, ўша пайтларда ёғоч ўймакорлигига панжа ортидан қарашган. Аммо, дадам раҳматлининг бир гапи ҳамон ёдимдан чиқмайди. «Ўғлим, бир замонлар келади, бу ҳунарни улуғлайдиган, қадрлайдиган инсонлар бўлади. Сен ҳунарни мукаммал ўрганиб олишинг керак». Худога шукр, юртимиз мустақилликка эришгач, биз ҳунармандларнинг кўксимизга офтоб тегди. Ҳатто усталар орасидан Ўзбекистон Қаҳрамони унвонига лойиқлари ҳам топилди. Бу бизга бўлган эътибор эмасми?

— Ҳунарнинг машаққатлари, ўзига яраша қийинчиликлари ва сирлари ҳам бўлиши табиий. Ҳунар фақат сабр эгаларига насиб этади, дейишади. Шу маънода шогирдлар ҳақида нима дейсиз. Бугунги ёшлар ҳунар сирларини келгуси авлодга етказишга масъулдирлар, тўғрими?

— Ҳар ҳунарда қийинчилик ва ўзига яраша машаққату синоат бор. Сизга бир гапни айтай. Отам билган ҳунар сирларининг ўндан бирини биламан, десам хато бўлмайди. Чунки кўп сирларни ўрганишга имкон бўлмаган. Дадам жуда қобилиятли, бир кўрган нарсасини узоқ эслаб қолишга қодир инсон эдилар. Яна бир карра айтаман, советлар тузумида эркин ва ошкора ишлашга имкон беришмасди. Шу сабаб ҳунар сирларини ўзлаштириш қийин кечган. Ўзингиз ўйланг, бу ҳунарлар ўшанда эскилик сарқити деб ташлаб қўйилган. Хусусий тадбиркорлик қилиш, ҳалол ҳунар орқали кун кўришга ҳам қўйишмаган. Афсуски, боболаримиз ҳунарини юз фоиз ўзлаштириш бизга боғлиқ бўлмаган сабабларга кўра амалга ошмади. Аммо борига шукр. Элу халққа ҳунар орқали танилдик. Ҳозирги ёш шогирдларни кўряпсиз. Уларнинг сони 200 дан ошади. Сабрли, ҳунарга қизиққан ёшлардан кўнглим тўқ. «Уста Юсуфжон-наққош» хусусий корхонамизда дастлаб 3 хилдаги маҳсулотлар ишлаб чиқарилган бўлса, ҳозирда уларнинг тури 18 тага етди. Бу ривож топаётганимиздан далолат.

Энг асосийси, Юртбошимиз раҳнамолигида қайта тикланган мўътабар қадамжоларда ишлаш, ҳунаримни намоён этиш бахтига мушарраф бўлганимдан хурсандман. Самарқанддаги «Имом Бухорий», Тошкентдаги «Ҳазрати имом», «Шаҳидлар хиёбони» мажмуаларида бошқа усталар қатори ўз ҳунаримиз билан хизмат қилганимиздан ғоят фахрланамиз.

— Бу ҳунар билан чет элларда ишлаш хоҳиши ёки таклифлар бўлганми? Ёки сиз фақат давлат буюртмаларини бажарасизми?

— Биз доимо эл-юрт хизматидаги инсонлармиз. Ҳалқимиз чиройли ва гўзал бинолар, уйлар қуришни яхши кўради. Шу боис буюртмалар жуда кўп. Аммо биз асосан қадимий обидаларни тиклашга, шу ҳунаримиз билан ҳисса қўшар эканмиз, биринчи ўринга миллий мажмуаларимизни тиклаш масаласи қўйилади.

Юртбошимиз Ислом Каримовнинг доимий эътибори ва бунёдкорлик хизматлари туфайли бир замонлар қаровсиз қолган обидаларимизга жон кирди. Шундан ибрат олиб, айтаманки, эл-юрт учун хизмат қилиш бизнинг бош мақсадимиз ва маслагимизга айланган. Чет эл масаласига келсак, хусусий таклифлар жуда кўп. Лекин биз фақат ҳукумат буюртмалари орқали хорижда ишлашга ҳақлимиз деб биламан. Бу ҳунар шу юрт вакилларига, шу Ватан ўғлонларига тегишли. Биз моддий манфаат учун ҳунаримизни бошқа элларда қўллашдан йироқмиз.

Ҳар йили уста бошчилигидаги йигитлар юртимизнинг турли гўшаларида қад ростлаётган миллий иншоотларда тер тўкади. Фарзандлари — Козимжон, Муроджон, жиянлари — Нодир ва Аҳрор Юнусовлар, шогирдлари Абдужаббор Ходжиматов, Одилжон Шерқулов, Зоҳиджон Тўйчиев, Рустамжон Мирзааҳмедов сингари ҳунарга меҳрли йигитлар устага доимо камарбаста.

Ўзбекистон халқ устаси, Республика бадиий ижодкорлар академияси аъзоси, Фарғона вилоят кенгаши депутати Муҳамматали Юнусовнинг вақти доимо тиғиз. Чунки устанинг ишлари жуда кўп. Қалбига бунёдкорлик санъатини жо этиб, уни ёғоч ўймакорлиги намуналарида рўёбга чиқараётган устанинг ижодкорона меҳнатлари ўзбек халқининг иқтидорини етти иқлимга тараннум этмоқда.

Абдулҳай ЮНУСОВ,
«Ishonch» мухбири

Хоразм

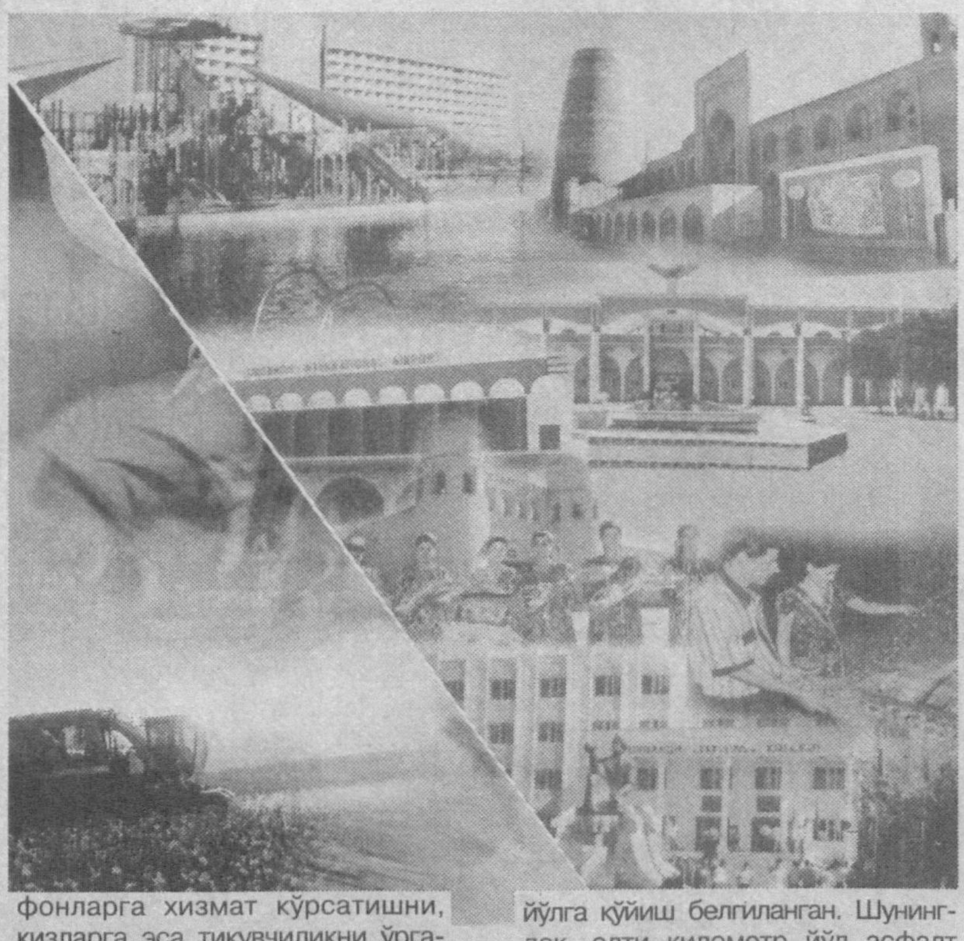

Яқинда қишлоқда яшовчи қариндошларимиздан бири қоп кўтариб меҳмонга келди. Бамисоли очилдастурхон дейсиз: гуруч, картошка-пиёз, сабзи, сут, мевагача бор. Ажаблангамимни кўриб, тўлиб-тошиб гапиришга тушди:

— Бултур имтиёзли кредит асосида сигир-бузоқ олганимдан хабарингиз бор. Болалардан ортган сут-қатиқни сотиб пул йиғишга киришдим, йиққанимга жўжа олдим. Қарабсизки, ҳозир товуқларим сони ўттиздан ошди. Уларни юзтага етказмоқчиман. Сигир-бузоғимни ҳам кўпайтираман. Томорқамизга макка экдик. Хуллас, ишларимиз зўр.

Қариндошимиз даромадларига уйини таъмирламоқчилиги-ю, янги гиламлар олмоқчилиги ҳақида узоқ гапирди. Унинг соддалик билан тузаётган режалари, очиғи, ҳавасимни келтирди.

— Дўкондан фақат қуруқ чой билан қанд-қурс оламиз. Мева-чева ўзимиздан. Сутни қайта ишлаб, ёғ ҳам қиламиз. Ҳафтасига иккита товуқ сўйсак, етиб ортади, — давом этади у қувониб.

Хоразм қишлоқларида бундай оилаларни кўплаб учратиш мумкин.

Хоразмнинг бир ярим миллиондан зиёд аҳолисининг бир миллион икки юз мингга яқини қишлоқларда истиқомат қилади. Бу рақамлардан вилоят ижтимоий-иқтисодий, маданий тараққиётида қишлоқлар нақадар улкан аҳамиятга эгалигини англаш мумкин. 600 дан зиёд аҳоли пункти, 400 дан кўпроқ маҳалла 100 дан зиёд қишлоқ фуқаролар йиғинига бирлашган.

Шаҳардан қолишмайди

Эндиликда шаҳарлар билан беллашишга чоғланган қишлоқларимиз кўп. Шулардан бири Боғот туманидаги Найман қишлоғидир. Фуқаролар йиғини раиси Шомурод Отаназаровнинг элпарварлиги, тадбиркорлиги, ҳамқишлоқлари орасида юксак обрўга эгалиги ҳамда ўзаро аҳиллик қишлоқнинг юксалиш йўлидан дадил одимлашига сабаб бўлмоқда.

Қишлоқнинг 14 мингдан зиёд аҳолиси 7 маҳаллага жипслашган. Одамларнинг меҳнатсеварлиги, иштиёқмандлиги туфайли ҳар кун бир янгиликка гувоҳ бўласиз.

Бултур Тозабозор маҳалласидаги врачлик пункти таъмирланиб, замонавий асбоблар билан жиҳозланди. Эндиликда бу ерда 7 мингга яқин аҳолига малакали тиббий хизмат кўрсатилмоқда. Яқиндагина «Найман сервис» хусусий корхонаси раҳбари Умрбек Жумабоев уяли телефонларга хизмат кўрсатишни, қизларга эса тикувчиликни ўргатишни йўлга қўйган эди. Бу 5 та иш ўрни очилишини таъминлабгина қолмай, ҳамқишлоқларнинг режаларини янада кенгайтиришга ҳам ундади.

Мироблар маҳалласида иш бошлаган автомобилларга техник хизмат кўрсатиш шохобчаси аҳоли учун яна бир қулайлик бўлди. Бу йил маҳаллада янги гузар қуришмоқчи. Бу ерда 10 дан зиёд маиший хизмат турини йўлга қўйиш белгиланган. Шунингдек, олти километр йўл асфалт қилиниши, коттежларни ҳашар йўли билан таъмирлаш, тўйхона қуриш, маданият уйи биносини таъмирлаб, маданий тадбирлар ўтказиш режалаштирилмоқда.

Вакиллигимиз томонидан қишлоқларимизни янада обод қилиш борасида бир талай тадбирлар белгиланган.

«Маҳалла» жамғармасининг мақсади касаба уюшмаларинikiга муштараклиги бизга қўл келмоқда. Улар билан ҳамкорлигимиз тобора мустаҳкамланмоқда.

Одилбек ЖАЛОЛОВ,
Давлат муассасалари ва жамоат хизмати ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгашининг Хоразм вилоятидаги вакили

Тараққиёт ва фаровонлик

Хоразм ҳунармандларининг довруғи азалдан дунёга достон. Гиламларию бетакрор кошинлари, чўгирмаю чопонлари, ёрма эшикларию нақшинкор устунлари, либослари, ҳамма-ҳаммаси неча асрларки, дунёни лол қолдириб келмоқда.

Эҳтиёж ва имконият

Бунёдкорлик, ишбилармонлик, гўзалликка иштиёқ қонида жўш уриб турган хоразмликлар истиқлол берган имкониятлардан фойдаланиб, турмушини янада фаровон қилишга интилмоқда.

Хоразм қишлоқларида тўрт мингга яқин кичик корхона фаолият кўрсатади. Қишлоқларнинг 94 фоизи табиий газ, 60 фоизи эса тоза ичимлик суви билан таъминланган. Ҳар бир кишига 24 $м^2$ уй-жой тўғри келади. Ўтган йили қишлоқларда 269 млрд. 198 млн. 600 минг сўмлик хизмат кўрсатилди. Бошқача айтганда, вилоят бўйича кўрсатилган барча хизматларнинг 50 фоиздан ортиғи қишлоқларга тўғри келди. Дейлик, савдо хизматининг 58, транспорт хизматининг 45, алоқа ва ахборот хизматларининг 5,9, молия ва банк хизматларининг 30, коммунал-маиший хизматларнинг 71, автомобилларни таъмирлашнинг 67 фоизи қишлоқларда амалга оширилди.

Бу шунчаки рақамлар эмас, балки қишлоқ аҳлининг иқтисодий имконияти тобора ошиб бораётганидан далолатдир.

Ҳозир қишлоқларда нафақат кичик корхона ва маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари бунёд этишга, балки қўшма корхоналар барпо этиш орқали чет эл инвестициясини жалб этишга ҳам катта аҳамият қаратилмоқда. Вилоятдаги 31 та қўшма корхонанинг 7 таси қишлоқларда жойлашган. Урганч туманидаги «Хоразм-Нуртоп», Боғот туманидаги «Bagat-tekstil», «Cotton teks» қўшма корхоналарида тайёрланаётган ип-калава, «Khiva» корхонасидаги гиграскопик момиқ ҳамда «Dinur agro» корхонасида ишлаб чиқарилаётган қуруқ мева ва сабзавотлар анча харидоргир. Улар бултур хорижга 7 млн. 834 минг 100 АҚШ доллари миқдорида маҳсулот экспорт қилди.

Алишер ТОЖИБОЕВ,
вилоят иқтисодиёт бошқармаси бошлиғи вазифасини бажарувчи

Телекоммуникация ривожланаяпти

Мен алоқа тизимида иш бошлаган пайтларим қишлоқ одамларининг телефон орқали туман маркази ёки қўшни қишлоқ билан боғланиши ҳам катта муаммо эди. Энди эса қишлоқ аҳли уйида ўтириб дунёнинг нариги чеккаси билан ҳам бемалол сим орқали ва симсиз мулоқот қила олади. Давр талабларига мос равишда, вилоятда телекоммуникация тармоғини ривожлантириш, қишлоқ аҳолиси ва инфратузилма объектларини сифатли телефон аппаратлари билан таъминлаш кенг йўлга қўйилган.

Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон телекоммуникация тармоғини 2010 йилгача бўлган даврда реконструкция қилиш ва ривожлантириш тўғрисида»ги қарорига асосан қишлоқ аҳолисини 2010 йилгача тўлиқ телекоммуникация хизмати билан таъминлаш белгиланган.

Шу мақсадда бултур вилоятимизда, хусусан Боғот, Янгибозор, Янгиариқ ва Питнак қишлоқларида координатли автоматик телефон станцияси Хитойда ишлаб чиқарилган «ZTE» телефон станциялари билан алмаштирилди. Бунинг эвазига хизмат турлари кўпайиб, алоқа сифати ҳам яхшиланди.

Қишлоқларда 9600 сиғимга эга бўлган 7 та станция қурилди. Шу кунгача қишлоқ аҳолиси хонадонларига 1000 дан ортиқ телефон ўрнатилди.

Касаба уюшма қўмитамиз томонидан аҳолига бундай қулайликларни яратаётган соҳа ходимларини қўллаб-қувватлаш борасида бирмунча ишлар қилинмоқда.

Бултур туман марказларида ва қишлоқларда алоқа соҳасида фаолият юритаётган хусусий корхоналарнинг 17 таси касаба уюшма аъзолигига жалб қилинди.

Жорий йилда алоқа хизмати кўрсатувчи тадбиркор провайдерлар танловини ўтказмоқчимиз. Шунингдек, қишлоқларда телефон хизматларини ривожлантиришга эътибор янада ошади.

Зулфия БОБОЖОНОВА,
вилоят алоқа ходимлари бирлашган касаба уюшма қўмитаси раиси

Офтобни далада кутган аёллар

Минг шукурки, бугун қишлоқ аҳлининг аксарияти фаровон турмуш кечирмоқда. Аёлларимиздан ҳол-аҳвол сўраш учун хонадонларига ташриф буюраман. Дастурхонни тўлдириб турган ноз-неъматларининг ярмидан кўпини ўзлари етиштирганини кўриб қувонаман. Албатта, қишлоқ аҳли бу тўкинликка ўз-ўзидан эришмайди. Бу одамлар тиним билишмайди. Йўқни йўндириб, озгина имкониятдан кенг фойдалана олишади.

Турмуш фаровонлигини таъминлашга фермер аёллар ҳам муносиб улуш қўшмоқда.

Гулпошша Бобоева раҳбарлигидаги «Собиробод» фермер хўжалигида 150 дан зиёд қорамол, бир қанча қўй-қўзи бор. 60 гектар ерда озуқа экинлари етиштирилади.

Фермер опа ҳар доим етти ўлчаб бир кесишни яхши кўради. Режаларни пухталик билан тузиши эса муваффақият гарови бўлмоқда. У киши изланишни яхши кўрадиганлардан. Фермер хўжалигининг ўзида маҳсулотларни қайта ишлаш фикри айнан опадан чиққан. Бу фойдани кўпайтирибгина қолмасдан, қишлоқ аҳлининг иш билан бандлиги ҳам таъминланмоқда. Хўжалик ҳар чоракда уч тонна гўштни қайта ишлаб, аҳолига етказиб бераяпти.

— Хўжалигимизда йилқичиликни ҳам йўлга қўймоқчимиз. Шу мақсадда бир неча от харид қилдик. Уларга қараб кўзим қувнайди. От инсоннинг дўсти, мададкори эканлигига амин бўлаяпман, — дейди Гулпошша опа.

Лола Бекматова эса анчайин мушкул соҳа — балиқчиликни ривожлантиришга бел боғлаган. У «Отабой Лола» фермер хўжалиги раҳбари. Лола бундан беш йил аввал оиласи билан ҳудудимиздаги ташландиқ кўлдан унумли фойдаланишга аҳд қилди. Эндиликда ҳар йили икки тоннадан зиёд балиқ етиштиради. Фаолиятини янада кенгайтириш ниятида. Иқлимимизга мос турли балиқларни кўпайтириб, уларни ўзимизда қайта ишламоқчи.

Яна бир фермер Жамила Матжонова паррандачилик билан шуғулланади. Ҳозир 1600 та товуғи бор. Бултур икки тоннадан зиёд гўшт топширди. 28 минг дона тухум етиштириб бериш режасини эса бир ярим баравар қилиб бажарди.

Жамила опанинг «Жуман толли бобо» фермер хўжалиги тасарруфида 11 гектар ери бор. Унда паррандалар учун озуқа етиштирилмоқда.

Фермер аёлларнинг шижоати баланд. Боиси, фаолиятининг самарасини кўришаяпти. Ҳукуматнинг эътибори улардаги эртанги кунга ишончни мустаҳкамлади. Тегишли ташкилотлар фермерларимиздан кўмагини аямаяпти.

Дурдона РАМАЗОНОВА,
Янгибозор туман ҳокимининг ўринбосари, хотин-қизлар қўмитаси раиси

Бугун Хоразмни бунёдкорлик майдонига қиёслаш мумкин. Қувонарлиси, бу бунёдкорликларнинг қишлоқларни кенг қамраб олаётганидир.

Бултур қурилиш соҳасида 165 млн. сўмга яқин инвестицияларнинг маълум қисми қишлоқларнинг янада чирой очишига сарфланди. 10 та коллеж, 1 та мактаб бунёд этилди. 40 га яқин мактаб капитал таъмирланди, 30 га яқини реконструкция қилинди. 3 та врачлик пункти ташкил этилди. 480 минг $м^2$ дан зиёд уй-жой, 63 км. газ тармоғи, 87 км. сув тармоғи фойдаланишга топширилди. Оролбўйи қишлоқ аҳолисини тоза сув билан таъминлаш лойиҳаси асосида Осиё тараққиёти банкининг 38 млн. АҚШ доллари миқдоридаги маблағи ҳисобига Қорамон-Қўшкўпир ҳамда Хива-Янгиариқ йўналишида диаметри 500 мм. бўлган, узунлиги 39,5 км. сув ўтказгич қувурлари, 224,6 км. сув қувурлари. 14 та сув тақсимлаш иншооти қурилиши, 27 та сув тақсимлаш иншоотини қайта қуриш ва 24773 дона сув ўлчагич асбобларини ўрнатиш ишлари олиб борилди.

Бунёдкорлик ишларига «Жанубгазқурилиш», «Хоразмдеҳқончиликқурилиш» АЖлар, «Ирригация темир-бетон қурилиш», «Жайхунқурилиш», «Папанг», «Гулланбоғ тараққиёти» МЧЖлар, «Сиёсатқурилиш» корхонаси қурувчилари муносиб улуш қўшишди.

Вакиллигимиз томонидан қурувчиларни рағбатлантириш борасида бир қатор ишлар қилинмоқда. Жорий йилда бунёдкорлик салмоғи янада ортади. Янги иморатлар, таълим муассасалари, ишлаб чиқаришга мўлжалланган бинолар қад кўтариб, кўҳна диёр қишлоқлари янги қиёфа касб этади.

Рўзимбой ҲАЙИТОВ,
Қурилиш ва қурилиш ашёлари саноати ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгашининг вилоятдаги вакили

вилояти

Хоразм деҳқонига юртбошимиздан ошириб баҳо бериш қийин. Президентимизнинг эътирофи бизга чексиз ғурур бахш этади. Деҳқонларимиз чекадиган заҳмат фарғоналик, самарқандлик ёки қашқадарёлик деҳқонларникидан бир неча марта кўпдир. Ернинг шўрини ювиш, далага бир неча бор ишлов бериш, озиқлантириш — булар соҳа вакилларидан масъулият ва сабот талаб қилади.

Ҳар бир куни қаҳрамонлик

Вилоят ерларининг 3251 гектари қишлоқ хўжалик корхоналари, 168.890 гектари фермерлар, 38.724 гектари деҳқон хўжаликлари ихтиёрида. Бултур хоразмликлар 240 минг тоннага яқин пахта, 227 минг тоннадан зиёд ғалла хирмонини кўтаришга муваффақ бўлишди.

Чорвадорлар ихтиёрида эса 656.267 та қорамол бор. Бултур улар 83.964 тонна гўшт, 566.899 тонна сут, 178.079 дона тухум, 1691 тонна балиқ етиштиришга муваффақ бўлишди.

Вилоятда ишлаб чиқарилган қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг 26,3 фоизи фермер хўжаликлари, 72,9 фоизи деҳқон хўжаликлари ҳиссасига тўғри келади.

Деҳқон ва чорвадорлар, умуман қишлоқ хўжалигида банд бўлган инсонларнинг манфаатларини ҳимоялаш зиммамиздаги улкан вазифа. Меҳнаткашларни ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий ҳимоялашни янада кучайтириш мақсадида 7 та акциядорлик бирлашмаси ва уюшмаси билан вилоят кенгаши ўртасида келишув тузилди. Шунингдек, туманларда касаба уюшма кенгашлари ҳамда қишлоқ ва сув хўжалиги бўлимлари ўртасида жами 10 та келишув тузилиб, бажарилиши таъминланмоқда. 17033 та деҳқон ва фермер хўжалиги билан эса алоҳида жамоа шартномалари тузилиб, уларнинг ижроси доимий назоратга олинган. Кўзда тутилган имтиёзларни бажариш учун бултур 6 млрд. сўмга яқин маблағ сарфланди.

Ёшлар йилида вилоят тизимига кирувчи корхона ва ташкилотлар томонидан кам таъминланган оилаларга 17 млн. 398 минг сўмлик, фарзандлари 2 ёшдан 3 ёшгача бўлган оилаларга 3 млн. 460 минг сўмлик моддий ёрдам кўрсатилди. Олий ўқув юртларида таҳсил олаётган талабаларнинг контракт пулини тўлашга кўмаклашиш мақсадида 2 млн. 650 минг сўм ажратилди.

Қишлоқ хўжалик ходимларининг касаба уюшмаларига ишончи ортиб бормоқда. Буни бултур вилоят кенгашига 60 дан зиёд мурожаат келиб тушганидан ҳам билса бўлади. Уларнинг барчаси қонуний асосларда ҳал қилинди. Шунингдек, аризачиларга 2.734.184 сўм маблағ ундириб берилди.

Вилоят кенгаши томонидан ишлаб чиқариш жараёнларининг бехатар бўлишига ҳам жиддий аҳамият берилмоқда. Бултур 38 та корхона ва ташкилот фаолияти ўрганиб чиқилди. Аниқланган 330 та меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича қонун ва қоидалар меъёри бузилишининг 310 таси касаба уюшмалари кўмагида бартараф қилинди.

Аъзолар саломатлиги ҳам доимий эътиборда. 400 га яқин киши санаторийларда дам олдирилган бўлса, уларнинг 2187 нафар фарзанди вилоятда ташкил қилинган оромгоҳларда, 440 фарзанди эса Тошкент вилояти оромгоҳларида соғломлаштирилди.

2009 йил учун режаларимиз бисёр. Биз қишлоқ меҳнаткашларининг фаровон турмуш кечиришига улуш қўшиш, манфаатларини ҳимоялаш юзасидан кўплаб тадбирларни амалга оширамиз.

Қодир РАҲИМОВ,
АСМ ходимлари касаба уюшмаси вилоят кенгаши раиси

Мен Шовот туманининг Бўйрачи қишлоғида туғилганман. Буни ҳар доим фахр билан тилга оламан. Дарвоқе, буюк ҳофиз Комилжон Отаниёзов ҳам бизнинг қишлоқда таваллуд топган.

Буюклар қишлоқда туғиладилар

Қишлоғимизда буюк мутафаккирлар Ғавсул Аъзам, Юсуф ва Саид Ҳамадонийлар қадамжоси жойлашган. Авлиёлар руҳи мададкорлиги боисми, қишлоғимиздан кўплаб буюк инсонлар етишиб чиққан. Ҳамқишлоқларимиз Бўйрачининг гуллаб-яшнашида Комилжон ҳофизнинг, узоқ йиллар хўжалик раиси бўлиб ишлаган меҳнат қаҳрамони Зариф Раҳматовнинг муносиб хизматлари борлигини эътироф этишади.

Бобом раҳматли Эркин Бекметов ажойиб тарихчи олим эди. У киши ёзган китобларни ҳозир ҳам севиб мутолаа қилишади. Қишлоғимиздан чиққан ўнлаб олимлар бугун ҳам илм-фан равнақига улуш қўшмоқда. Масъул лавозимларда хизмат қилувчи яна ўнлаб ҳамқишлоқларимиз эса иқтисодий-ижтимоий тараққиётга хизмат қилмоқда.

Биз ёшлар ана шу беназир ҳамқишлоқларимиз изидан боришни, қишлоғимиз, юртимиз учун билимимизни, истеъдодимизни бахш этишни истаймиз. Бу йўлда изланиш, интилишдан чарчамаймиз.

Шириной ОТАЖОНОВА,
Урганч давлат университети талабаси

Ҳамкорлик йўлга қўйилмоқда

400 мингдан зиёд аъзомизнинг аксарияти қишлоқларда истиқомат қилади. Айни пайтда уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш юзасидан тадбирлар режасини белгилаяпмиз. Хусусан, вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси кенгаши, вилоят хотин-қизлар қўмитаси, маънавият-тарғибот маркази, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати, «Маҳалла» жамғармаси вилоят бўлимлари билан биргаликда Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йилида меҳнаткашлар, айниқса, ёшлар, аёллар ҳамда аҳолининг бошқа қатламлари ўртасида маънавий-маърифий ва спорт-соғломлаштириш ишларини ташкил этиш бўйича амалга ошириладиган тадбирлар тўғрисида қўшма қарор қабул қилинди. Унинг ижросини таъминловчи ишчи гуруҳи тузилди.

Шу кунларда дастур асосида барча туманларда касаба уюшма ходимлари ва фаоллари учун семинарлар ташкил қилинаяпти.

Дастурда, шунингдек, маданият уйлари, клуб, кутубхона, истироҳат боғларида маънавий-маърифий хизмат кўрсатишни яхшилаш, қишлоқларда «Ватан ҳафталиклари» уюштириш, ёшлар, аёллар ўртасида турли танловлар ўтказиш, маҳаллалар аҳлини тарихий жойларга саёҳатга олиб бориш, турли мавзуларда давра суҳбатлари ўтказиш белгиланган.

Умуман, қишлоқ фаровонлигига улуш қўшишни касаба уюшмалари бу йилги асосий вазифалардан деб билади.

Ҳожиназар БЕКЧОНОВ,
вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси етакчи мутахассиси

2009 йилнинг бош мақсади

спортни ривожлантириш

Вилоятимизда баркамол авлод ва комил инсон тарбиясига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бунда спортнинг аҳамияти катта. Спортни янада оммалаштириш, соғлом турмуш тарзини мустаҳкамлаш, соҳа ходимлари, хусусан, қишлоқларда яшовчи аъзоларимизни спортга жалб қилиш кенгашимизнинг асосий вазифаларидан биридир. Вилоят таълим муассасалари ихтиёридаги 18 та стадион, 526 та спорт зали, 5 та сузиш ҳавзаси, 2121 та спорт майдончаларининг аксарияти қишлоқларда жойлашган.

Ўтган йили Янгибозор туманида болалар спорт мажмуаси, 15 та мактабнинг спорт зали реконструкция қилинди. Урганч туманининг Чолиш қўрғонида футболга ихтисослашган мактаб-интернатда спорт зали қурилди.

Амалга оширилаётган ишлар бесамар кетмаяпти. Хонқа туманининг Сарапоён қишлоғидаги болалар спорт мажмуасида 350 га яқин бола шуғулланади. Уларнинг аксарияти қизлар эканлиги янада қувонарлидир.

Жорий йилнинг манзилли дастурига мувофиқ, Янгиариқ туманида болалар спорт мажмуаси, 10 та мактабда спорт зали қуриш, Қўшкўпир туманидаги 2-мактабнинг спорт залини реконструкция қилиш мўлжалланган.

Кенгаш томонидан жорий йилда қишлоқларда яшовчи соҳа ходимларини спортга кенг жалб қилиш юзасидан бир қатор тадбирлар белгиланмоқда.

Гулнора ХЎЖАЕВА,
Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси вилоят кенгаши маданий, маърифий ва спорт ишлари бўйича бош мутахассиси

Мудом саломат бўлинг

2007 йили Шовот туманидаги қишлоқ врачлик пунктлари 243 мингдан зиёд кишига хизмат кўрсатган эди. Бултур бу кўрсаткич 258 мингдан ошди.

Бу асло кишилар кўпроқ хасталанганини англатмайди. Аксинча, улар ўз соғлиғи тўғрисида чуқурроқ қайғура бошлаганидан далолатдир. Биласиз, қишлоқ аҳли анчайин содда. Ана шу боис, улар узоқ йиллар давомида саломатлигига бефарқ бўлиб келишган. Қолаверса, баъзи қишлоқлар туман марказларидан анча узоқда жойлашган. Ҳар дақиқаси ғанимат бўлган қишлоқ одами узоқ йўл босиб марказга келиши осон эмас. Эндиликда бу муаммо барҳам топди. Қишлоқ аҳли кўп вақт ва маблағ сарфламасдан туриб малакали шифокор кўмагидан баҳраманд бўлиш имконига эга бўлди.

Бугунги кунда вилоятда 168 та қишлоқ врачлик пункти самарали фаолият кўрсатмоқда. 2008 йили Гурлан, Хонқа, Хива туманларида 3 та ҚВП бунёд этилди. «Саломатлик-2» дастури доирасида эса 42 та ҚВП таъмирланди. Врачлик пунктларининг барчасида ЭКГ, автоклафлар, биокимёвий таҳлил асбоблари ва бошқа тиббий анжомлар мавжуд.

ҚВПлар хизматидан баҳраманд бўлувчилар сони ортиб бормоқда. Дейлик, Гурлан туманидаги ҚВПлар 2007 йилда 750 мингдан зиёд аҳолига хизмат қилган бўлса, 2008 йили бу кўрсаткич 801 минг кишидан ошди.

Бектурди МАТКАРИМОВ,
Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси вилоят кенгаши раиси

Қўшсаҳифа материалларини Муҳаббат ТЎРАБОЕВА тайёрлади, Комилжон ЎРОЗИМБЕТОВ олган суратлар

Спорт оламида

Тиббиёт ходимлари ғолиб

Яқинда Бухоро вилояти касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси кубоги мусобақаси ўтказилди. Ходимларнинг соғлиғини тиклаш, уларни спортга кенг жалб қилиш мақсадида ташкил этилган тармоқлараро беллашув баҳсларга бой бўлди.

«Соғ танда — соғлом ақл» шиори остида «Бухоро» спорт мажмуасида ўтказилган мусобақада жамоалар шахмат, шашка, стол тенниси ва енгил атлетика бўйича маҳоратларини намойиш этдилар. Пировардида соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси вилоят кенгаши жамоаси биринчи, таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси вилоят кенгаши ҳамда Ўзбекистон маданият ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгашининг вилоят бўйича вакиллиги жамоалари иккинчи ва учинчи ўринларни эгаллашди.

Ғолибларга диплом ва совринлар топширилди.

Иззатулла ҲОЖИЕВ,
«Ishonch» мухбири

Замонавий спорт майдони

Давлатимиз раҳбари томонидан ёшларнинг билим олиши, уларнинг юксак маънавиятли, етук ва соғлом бўлиб камол топишлари учун барча шарт-шароитларни яратиб беришга катта эътибор қаратиб келинмоқда. Жумладан, Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги қонуни, «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури», Вазирлар Маҳкамасининг «Вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссиялар фаолиятини такомиллаштириш ҳақида»ги қарорининг ижросини таъминлаш йўлида Сурхондарё вилоят ва Термиз шаҳар прокуратуралари ҳам муносиб улуш қўшмоқда. Бу ташкилотлар яқинда Термиз шаҳридаги 3-умумтаълим мактабининг 1920 нафар ўқувчисига спортнинг барча турлари билан фаол шуғулланиши учун замонавий спорт майдони барпо этиб беришди.

Рустам ДАВЛАТ,
«Ishonch» мухбири

Миллий кураш — ифтихоримиз

Спорт нафақат бемисл шон-шуҳрат гарови, балки юксак маънавият нишонаси ҳамдир. Ўзбек курашига нафақат спорт тури, балки миллий қадрият сифатида ҳам қаралаётгани унинг ёшлар орасида оммалашувига сабаб бўлмоқда.

Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Хоразм вилоят кенгаши томонидан ўтказилган навбатдаги тадбир курашни чекка қишлоқларда, ҳарбий қисмларда ҳам ривожлантириш, ёшларимизни унга кўпроқ жалб қилиш мақсадида ташкил этилди.

Умумжамоа ҳисобида биринчи ўрин УрДУ, иккинчи поғона Ўзбекистон касаба уюшмалари жисмоний тарбия ва спорт жамияти Хоразм вилояти кенгаши, учинчи ўрин эса ҳарбий чегара қисми жамоасига насиб қилди.

Ғолиб жамоалар ва иштирокчилар фахрий ёрлиқ ҳамда қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

Ўз мухбиримиз

Интилганга толе ёр

Мамлакатимизда вужудга келган уч босқичли спорт тизими ёш авлодни жисмонан баркамол қилиб тарбиялаш, улар ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб этиш, ўтказилаётган мусобақаларда энг аввало оммавийликка эришишдан иборат. Ушбу тизимнинг узлуксизлигини таъминлаш эса кўзланган мақсадга элтувчи тўғри йўлдир.

Зарбдор туман ХТБга қарашли болалар ва ўсмирлар спорт мактабида бугунга келиб 600 дан зиёд ўқувчи-ёшлар футбол, волейбол, миллий кураш, турон якка кураши, шахмат, стол тенниси, бокс турлари билан мунтазам шуғулланаётир. Спортга иштиёқманд болаларни янада кенгроқ қамраб олиш масаласи олис қишлоқ мактаблари учун тобора долзарблик касб этмоқда. БЎСМнинг 2, 1, 8, 9, 54-мактабларида волейбол, 3, 54-мактабларида футбол гуруҳлари ишлаб турибди.

Эътиборлиси шундаки, мактабнинг спорт машғулотларига қўшни Зомин туманидаги Гулшан, Зарбдор сингари қишлоқ ёшлари ҳам жалб этилган бўлиб, улар кун сайин ўз маҳоратларини оширмоқдалар.

Болалар спорт мактабининг тарихи қизиқ. Бундан ўн йилча аввал ҳамқишлоқларига дурустгина тадбиркор сифатида танилган Равшан Суюндиковнинг нима бўлди-ю ҳаловати йўқолди. Асли спортчи бўлганиданми, иқтидорли ёшлар четда қолиб кетаётганига томошабин бўлиб туролмади.

Ҳудудда қаровсизликдан нураб, кўримсиз ҳолатга тушиб қолган хўжалик маданият саройи спорт мактаби учун берилса-да, уни таъмирлашга, қайта мослаштиришга маблағ йўқлигидан хароб ҳолда ётарди. Равшан шунда ҳеч иккиланмасдан рўзғорига яраб дурустгина ишлаб турган тегирмонини сотди. Яна уйидаги «қўлга илинадиган» жиҳозларнинг бир қисмини мактабга олиб келди. Маҳалла-кўй ҳам қараб турмади, албатта. Хуллас, бино бироз эпақага келгандек бўлди. Ҳадемай туман Болалар ва ўсмирлар спорт мактабининг очилиш маросими бўлди...

— Ўтган даврда аввало кадрларнинг мукаммал тизимини яратишга эришдик, — дейди Р.Суюндиков. — Шу билан бирга машғулотлар учун етарлича шароит яратиш, спорт жиҳозлари таъминоти ҳам эътиборимиздан четда қолмади.

Айни вақтда жамоада 19 нафар малакали ўқитувчи-тренер фаолият кўрсатаяпти. Кураш бўйича республика тоифасидаги ҳакам Исмат Бўриев, Искандар Каримов, Улуғбек Қорабоев сингари мураббийлар бугун жамоанинг фахрига айланишган.

— Волейболчи қизларимиз жамоаси довруғи довонлар ошмоқда, — дейди БЎСМнинг ўқув бўлими мудири Ш.Бўрибоев. — Бу жамоамиз саккиз йилдирки, вилоят босқичида ўз тенгдошлари орасида биринчиликни қўлдан бермай келмоқда. 2007 йилдан бошлаб жамоа мамлакатимиз олий лигасида қатнашаяпти. Бунда бош мураббий Ф.Холмўминовнинг ҳиссаси катта.

Абдуманноп АЗИМОВ,
«Ishonch» мухбири

Ўзбекистон Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгаши таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Жиззах вилояти Зомин тумани бирлашган касаба уюшма қўмитаси раиси Эргаш Алламуродовга акаси

Ашур АЛЛАМУРОДОВнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Тошкент шаҳар кенгаши, Шайхонтоҳур туман бирлашган касаба уюшма қўмитаси жамоалари туман халқ таълими бўлимининг фахрий устози Любовь Ходжаеvага онаси

Наташа КАРИМОВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ishonch 2009-yil 7-fevral
№ 16 (2585)

Алишер Навоий таваллудининг 568 йиллигига

Садоқат ва саодат

Шеърият мажлиси. Юзидан нур ёғилиб турган устоз Лутфий қаршисидаги навниҳол Алишерга меҳр билан боқди-да, унинг шеърини ўқий бошлади:

Оразин ёпқоч кўзимдин сочилур ҳар лаҳза ёш,
Бўйлаким пайдо бўлур юлдуз, ниҳон бўлғач қуёш.

Устоз бир муддат кўзларини юмиб, сукут сақлайди. Гўё шеърдан олган лаззатни секин руҳига сингдираётгандек. Бироздан сўнг Алишерга қараб:

— Агар муяссар бўлса эди, ўзимнинг ўн-ўн икки минг форсий ва туркийдаги байтларимни биргина шу ғазалга алмаштирардим ва бу ишнинг юзага чиқишини зўр муваффақият ҳисоблардим, — дейди ишонч ва қатъият билан.

Алишернинг чеҳраси қувончдан порлаб кетади. Унинг учун бу энг юксак эътироф эди...

Неча замонлар ўтибдики, уларнинг бебаҳо маънавий суҳбати халқнинг эътирофида.

Манбаларда таъкидланишича, аждодларимиз ўзларининг илмий салоҳияти билан бутун дунёни ҳайратга солган. Нима учун? Чунки ўша даврларда устозларга нисбатан садоқат ва ҳурмат ғоят юксак бўлган. Буюк боболаримиз имом Бухорий, имом Термизий нафақат юртимиз ҳудудидаги мадрасаларда таълим олишган, балки илм истаб бутун араб дунёсини айланиб чиқишган. Қаерда билими ўткир устоз бўлса, албатта, топиб бориб илм ўрганишган. Бу каби алломаларимиз ҳаёти бизга ўрнакдир.

Бобокалонимиз Беруний дастлабки таълимни Урганчда олган бўлса-да, илмга бўлган меҳри туфайли Шарқнинг кўпгина шаҳарларини кезиб чиққан. Анча муддат Гўргонда турган, сўнгра Маъмун академиясида илмий иш олиб борган. Маҳмуд Ғазнавий Хоразмни эгаллагач, илмий ва устозлик фаолиятини Ғазна шаҳрида давом эттирган.

Тиббиёт даҳоси Ибн Сино ўз даврининг фалсафасини яхши биладиган Натилийга шогирд тушади. Арастунинг «Мантиқ»ини, Батлимуснинг «ал-Мажасти»сини чуқур ўрганади. Тиббиёт илмига алоҳида меҳр қўяди. Бу борада у христиан тиббиётшуноси Исо бин Яҳё асарларидан кўп фойдаланади. Қарангки, устоз-шогирдлик мақоми дин, миллат танламайди. Шу боис ибн Сино ҳам устоз даражасига эришади. Италиялик машҳур олим Жирлама Кардино (1501-1576) Ибн Сино ҳақида шундай дейди: «Менинг ҳамма ғояларим, ўзимгамас, балки Ибн Синога тааллуқлидир... Мен буни бажонидил тан оламан».

Файласуф Абу Наср Форобий Бухоро ва Самарқандда, сўнгра илму урфон марказлари Бағдод ва Дамашқ шаҳарларида яшаб, илмий даражасини оширган. Фанларнинг деярли барча соҳаларини эгаллаган олим 160 дан ортиқ асар муаллифидир. У Платон, Аристотел, Птоломей, Зекон ва Евклид рисолаларига тақриз ва шарҳлар ёзган. Агар Аристотел биринчи муаллим унвонига сазовор бўлган бўлса, Форобий илм-фан тараққиётига катта ҳисса қўшганлиги учун иккинчи муаллим (муаллими соний), Шарқ Аристотели деган мўътабар унвонни олади. Устозга ҳурмат ва устозлик мақоми бундан ортиқ бўлмаса керак. Шунингдек, «ал-Кашшоф», «ал-Муфассал» асарларининг муаллифи, араб тили грамматикаси билимдони Замахшарий ўз билимини ошириш мақсадида Бухоро, Хуросон ва Исфаҳонга боради, замонасининг йирик олимларидан сабоқ олади.

Маълум бўладики, аждодларимиз бутун олам сир-асрорларини мукаммал эгаллашган.

— Дарҳақиқат, тарих энг улуғ устоз, — дейди тарих фани ўқитувчиси Жуманазар Қўзибоев. — Мозийга назар ташлар экансиз, устозлик ва шогирдлик масъулиятининг ёрқин намуналарига дуч келасиз. Навоий ҳазратларининг бу борада қилган ишлари кишини ҳайратга солади.

Навоий Ҳиротда ва Марвда олган билими билан чекланиб қолмай, даврининг илм-фан маркази бўлган Самарқандда таҳсилни давом эттирган. Бунда устози Абдулайснинг ўрни алоҳида эътироф этилади. Тарихчи Хондамир «Макоримул-ахлоқ» асарида Абуллайснинг Навоийга айрича муносабатини қуйидагича баҳолайди: «...ҳожи жаноблари олий ҳазратнинг (Навоий назарда тутилмоқда — А.Т.) ўткир зеҳнли эканини ҳар вақт мақтар эди ва бошқа ўқувчиларидан уни ортиқ кўрар эди».

Навоийнинг камолида Хуросон адабиётининг буюк вакили, шоир ва олим Абдураҳмон Жомийнинг ҳам хизмати катта. Ҳар икки улуғ зот бир-бирлари билан дўст, ҳамфикр, устоз ва шогирд бўлган.

Эй яратувчи, бу маъно дурларининг денгизи,
Бу билим, фазилат гавҳарларининг кони.
Сен уни олам аҳлининг жони қилиб яратдинг,
Олам элига бу жонни ҳамиша насиб этгил.

Навоийнинг Жомийни бундай улуғлаб ёзиши бежиз эмас. Умуман, Навоий деярли барча йирик асарларида устоз ҳақида алоҳида эҳтиром билан ёзади. Буни «Хамса» таркибига кирган достонларда ҳам кўриш мумкин. Жумладан, «Фарҳод ва Ширин» достонидаги бош қаҳрамон Фарҳоднинг ҳар томонлама етук инсон бўлиб тарбияланишида устозининг ўрни катта. Устози туфайли у рассомлик, наққошлик ва сангтарошлик сирларини ўрганади. Кейинги воқеалар жараёнида бу ҳунарлар унга жуда қўл келади.

«Садди Искандарий»ни бир сўз билан устоз шарафига бағишланган асар дейиш мумкин. Унда тарихий шахслар Искандар ва Арастунинг бадиий-афсонавий талқини берилган. Асар давомида Искандарнинг оқил ҳукмдор бўлишида Арасту насиҳатлари, ўзаро баҳслар катта рол ўйнагани акс этган. Давлат манфаати йўлида амалга оширилган барча хайрли ва фойдали ишларда бевосита устоз — Арастунинг хизмати мужассам.

Бола ниҳолга, ўқитувчи боғбонга қиёсланади. Чунки ниҳол ривожи боғбон парвариши биландир. Ёш авлоднинг қандай камол топиши ҳам бугун уларга берилаётган илмга, таълим-тарбияга, устоз ва мураббийларнинг заҳматли меҳнатига боғлиқ.

Акмал ТОШЕВ

Навоий ўзбек ғазалиёти ривожига улкан ҳисса қўшган, ўзбек тилининг фусункорлиги-ю фасоҳатини мазкур жанр орқали тўлақонли очиб бера олган буюк ижодкор. Адиб ижодида куз тасвиридан унумли фойдаланган ҳолда яратилган кўплаб назм дурдоналари мавжудки, улар билан танишган сари кишида Навоий даҳосига эҳтиром орта боради.

Азалдан куз ижод аҳлига илҳом бахш этиб келган. Ундан ўзини ўйлантирган кўпгина сўроқларга жавоб қидирган ва топишган ҳам. Айниқса, ғамбода ошиқнинг кечинмаларини ифода этишда куз тасвири жуда қўл келган. Бироқ ботиний изтиробларга табиат бағридан таскин топишга интилиш, ҳажр қийноқлари ўртаган жонни хазонга менгзаб, ана шу ҳасратдан гўзаллик яратиш санъати ҳаммага ҳам насиб бўлавермайди. Бунинг учун соҳир қалб эгаси бўлиш, руҳият илмини пухта эгаллай билиш лозим.

Чунончи, Навоийда бу борада дурдона мисралар кўплаб топилади. Уларда хазон фасли ғамгин, рутубатли, шунинг баробарида жўшқин, тароватли мавсум сифатида тасвирланади. Бобокалонимиз шеърларида кузнинг барча рангларидан усталик билан фойдаланади.

Ҳар хазон барги эрур зореки даҳр озоридан,
Сарғариб мендек тушар айру сиҳийқад ёридин.

Кузги боғ манзараси бадиий замин бўлиб хизмат қилган мазкур ғазал мабдаъси замирида севгининг, ҳижроннинг барча қувончу ташвишларини бошидан кечириш оқибатида ўзини топган, дунёни, умрнинг моҳиятини тушунган ошиқ юрагининг ғамнок саҳифаси ўрин эгаллаган.

Ғазал, юқорида гувоҳи бўлганингиздек, кузги боғ манзарасини

Боғ аро деманг, хазонким...

ошиқ аҳволига ўхшатувчи байт билан бошланади.

Унда таъкидлашича, фалакнинг жабри (даҳр озори) туфайли сарғайиб, узилиб тушаётган, жон бераётган баргларни ошиқ ўзининг париваш, хушқомат ёридан айрилган чоғдаги изтиробли аҳволига қиёслайди. Шу ўринда ҳақли савол туғилади. Ошиқнинг суйганидан айро тушишига, афтода хазонларга ўзини ўхшатишига сабаб нима? Нега ҳижрон чоҳларида зору афғон чекмиш? У ошиқлик мақомига муяссар бўлган бўлса-да, ҳали дунёнинг ташвишу қувончларидан бутунлай ажралиб кетолмаган, ишқ ўтида ўртанса-да, ёр висолига эришишга қудрати етмайдиган аҳволда. Шу боис сарғайган барг дарахтдан узилгани мисоли у ҳам ёридан айро.

Ҳар қуруғон шох Мажнундирки, туфроғ уйига

Топширур ҳар дам илик юб нозанин беморидин.

Шоирнинг тасвирлашича, боғ қўйнидаги қуриган шохларнинг ҳар бири — Мажнуннинг ишқ оловида қовжираган вужуди. У ҳар лаҳзада Лайлидан (сарғайган барглардан) қўл ювиб, уни тупроққа топширади. Дастлабки байтда хазон ошиқ сифатида талқин этилганди. Мазкур байтда эса Мажнуннинг аҳволига монанд шохларини ҳам ошиқ деб тушунамиз. Шохнинг ҳам, баргнинг ҳам куз фаслидаги ҳолатини ошиқ ҳолига қиёслаш жуда ўнғай. Ошиқнинг руҳий оламини акс эттирган ушбу байтнинг ботиний мазмунидан сиҳийқад ёрнинг бирламчи манбадан нишона эканлигини, шохнинг ҳам, баргнинг ҳам ишқи унга қаратилганини англаш мумкин.

Боғ аро, деманг, хазонким ошиқ ўлмиш мен каби
Билгурур совуғ нафас бирла сариғ рухсоридин.

Ҳазрат Навоийнинг мўъжаз асари — «Муншаот»да ушбу байтга яқин жумлани учратамиз: «Чаманнинг рухсори (юзи) Юсуф ишқида Зулайҳо узоридек (юзидек) ҳоҳий (сомонранг) ва хазон ели ҳам анинг дамодам совуқ оҳи каби номутаноҳий (чексиз) бўлди...». Юқоридаги байтнинг моҳияти қуйидагича: «Боққа хазон фасли келибди деб ўйламанг, у ҳам мен каби ошиқ бўлган, буни у совуқ нафаси-ю, сариқ рухсори билан намоён этмоқда».

Кейинги байт:

Бу сариғ юз бирла ўлсам қўйида, тобутима
Шохлар боғланг хазоний ишқпечон торидин.

Сариқ юз — ҳижрон белгиси. Ҳақиқатга етишнинг ягона воситаси ишқ деб билган ошиқ: «Ҳижрон азобларига бардош беролмай ўлсам, хазон бўлган кузги ишқпечон (чирмовуқ) торлари билан тобутимга шохлар боғланг», — дейди. Нега шоир тобутга шохлар боғлашни эслаётир? Нимага айнан чирмовуқ торлар билан? Мажнун — ишқнинг, ошиқликнинг тимсоли: айрим ҳудудларда бугунгача сақланиб қолган одатга кўра, ўлган кишининг тобутига унинг ёшига қараб кесиб олинган шохлар боғланишини назарда тутсак, бу ўринда ошиқ истаётган шохлар — ишқнинг, ошиқликнинг рамзи сифатида келади.

Коҳи юз бирла ўлармен Исавийдан соқиё
Бода тут хуршиди жоми қаҳрабокирдоридин.

Навоий ғазалларида энг гўзал тимсоллардан ҳисобланган хуршид, яъни қуёшнинг, шоир бу ўринда биринчидан, сариқ рангини эътиборга олган бўлса, иккинчидан, унинг катталигини — туганмас манба эканини, ҳарорати, зиёсини назарда тутган. Мазкур байтнинг ботиний мазмунини қисқача шундай изоҳлаш мумкин: «Ҳижрон азобларини бошидан ўтказган ошиқ сариқ рухсори билан ўлимга юз тутди. Уни тирилтирмоқ учун исонафас соқий — пири муршид керак. Ишқнинг барча сирларидан воқиф бўлган бу инсон ўликни тирилтирувчи шахс маърифати билан унга ҳаёт бахш этишини ва илоҳий тажалли мавжи ва бепоён нур (яъни қуёш)нинг туганмас ҳарорати, зиёси билан ошиқ қалбини ҳақиқат нуридан баҳраманд қилишни сўрайди».

Умуман, ушбу ғазалда куз тасвири шоир фикрини банд этган ўйларни ифодалашда, ошиқ ва ҳижрон жараёнини гўзал баён қилишда жуда қўл келган.

Жамшид НИЁЗОВ

«Мутафаккир шоир» айланма кроссворди

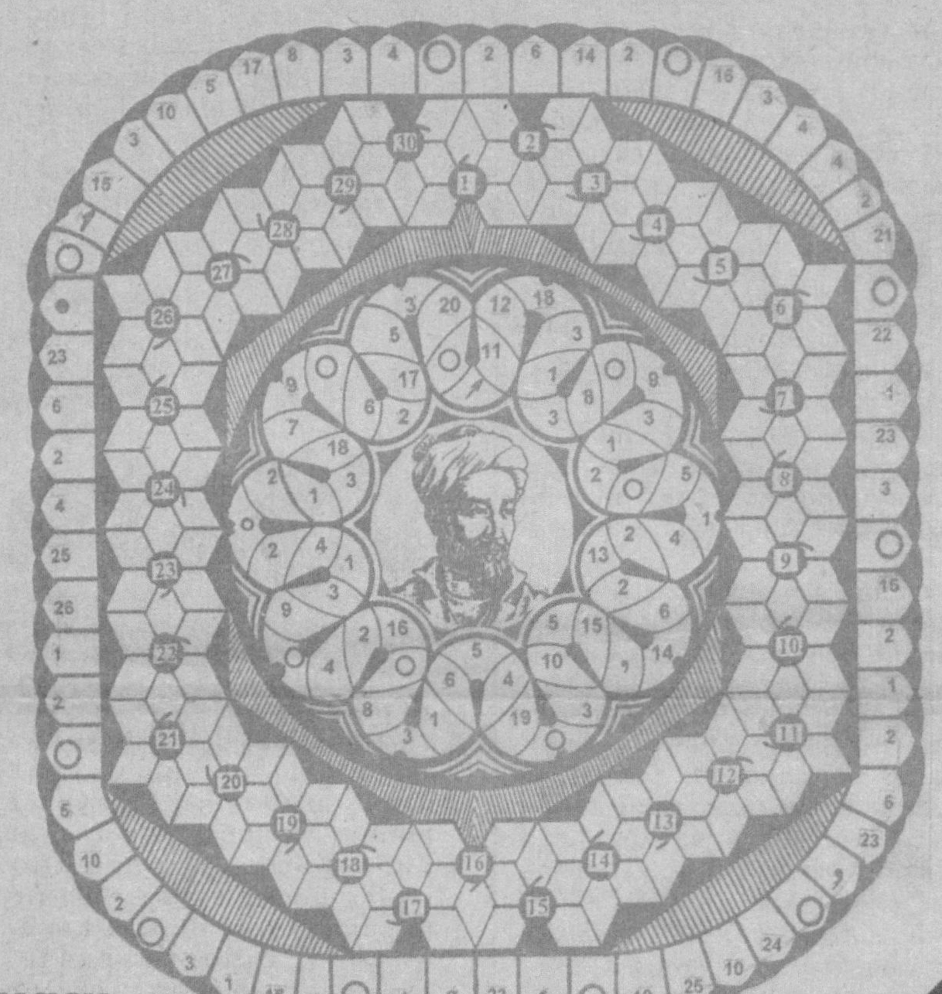

Шаклда белгиланган хонадан рақам атрофига соат мили йўналишида: 1. Алишер Навоийнинг беш достондан иборат шоҳ асари. 2. Улуғ шоиримизга атоқли ижодкор Мақсуд Шайхзода берган таърифдан: «... мулкининг султони». 3. Навоий достонидаги вафодор ёр, мард, ватанга содиқ бош қаҳрамон. 4. Алишер Навоийнинг бобоси хизмат қилган темурийзода ҳукмдор. 5. Тўрт мисрадан иборат мустақил назмий асар. 6. Ижод соҳибининг мулк масалалари ёритиб берилган асари. 7. «Садди Искандарий» достонида баён этилган қадимги юнон олимларидан бири. 8. Алишер Навоий туюқ шеъриятида қўллаган сўз ўйини. 9. Алишер Навоийнинг ҳадислар асосида баён этилган назмий асари. 10. «Сабъаи сайёр» достонининг бош қаҳрамонларидан бири. 11. Туркман халқ ижодига хос манбаларда шоирга берилган ном. 12. Бирор сўз яширинган шеър. 13. Асарнинг якунланган, сўнгги қисми. 14. Йирик ҳажмдаги шеърий асар. 15. Алишер Навоийнинг устози, форс-тожик мумтоз мутафаккир шоири. 16. Шоирнинг форсий тилда ёзган шеърларига қўллаган тахаллуси. 17. Алишер Навоий асарларида кенг қўлланган халқ оғзаки ижодига мансуб ибратли сўз. 18. Алишер Навоий билим олган Эрондаги шаҳар. 19. Алишер Навоий асарлари асосида Туркияда нашр этилган луғат. 20. Шоирнинг 1498-1499 йилларда ёзган «Лисон-ут-тайр» («Қуш тили») фалсафий достонидаги афсонавий қуш, асарнинг бош қаҳрамони. 21. «Ҳайрат-ул-аброр» достонида халқ паҳлавони сифатида талқин этилган тимсол. 22. «Сабъаи сайёр» достонининг бешинчи ҳикоясидаги шаҳзода сиймоси. 23. Алишер Навоий образини театр саҳнасида узоқ йиллар ижро этган устоз санъаткор. 24. Ўзбек навоийшунос олимларидан бири. 25. Алишер Навоий замондоши, форс - тожик қасиданавис шоири. 26. Истеъдодини юзага чиқаришда Навоий ҳомийлик кўрсатган мумтоз миниатюрачи рассом. 27. Мусо Тошмуҳаммад ўғли Ойбек қаламига мансуб экранлаштирилган тарихий роман. 28. «Фарҳод ва Ширин» достонидаги маккор аёл. 29. Ёш Алишер истеъдодига юксак баҳо берган, замондош устоз шоир. 30. Мисраларда қофиядан сўнг такрорланиб келувчи сўз.

«Ҳикматлар» муаммономаси

Аввало мутафаккир шоир Алишер Навоий ҳикматларида келтирилиб рақамларда ифодаланган калит сўзларни топинг.

1. Оз-оз ўрганиб 23,5,6,5. бўлур,
Қатра-қатра йиғилиб дарё бўлур.
2. Билмаганни сўраб 22,10,14,2,6,14,2,6. олим,
Орланиб сўрамаган ўзига золим.
3. Ҳақ йўлинда ким сенга бир ҳарф ўқитмиш юз ранж ила,
Айламоқ осон эмас ҳаққин адо минг 14,2,6,26.ила.
4. 15,5,18,6,3. фидо қилғил ато бошиға,
Жисмни қил садқа ано қошиға.
Тун-кунингга айлагали нурфош,
Бирисин 5,20. англа, бирисин 9,26,19,18.
5. Тилга ихтиёрсиз, 24,1,14,2. эътиборсиз.
6. 13,2,12,5,17,2,21. инсоният боғининг борвар шажаридур,
балки ул шажарнинг муфид самаридур.
7. Кимники айлай дер эрсанг 4,2,16,10,2,4,3,6,14,
Кўп синамай айламағил ҳамдаминг.
8. Ки ҳар 3,18,6,3,8,3. қилди одамизод,
Тафаккур бирла билди одамизод.
9. Юз ганж кишига ақлдин ҳосилдур,
Йўқдур анга фақру фано, 8,3,4. оқилдур.
10. Ки ҳар ким аён этса 11,12,18,3. қилиқ, 7,21,2,10. яхшиликдан онга яхшилик.

Энди жавоб сўзлари асосида шакл атрофи ва ўрта қисмидаги рақамларни ҳарфлар билан алмаштириб муаммономани ҳал этинг. Бунда улардан улуғ ижодкорнинг яна икки ҳикматини билиб олишга муваффақ бўласиз.

Ф.ОРИПОВ тузди

Давлат дастури амалда

Ўзбекистонда 1997 йили қабул қилинган Кадрлар тайёрлаш миллий дастури амалга оширилиши натижасида умумий ва касбий таълим мазмуни мунтазам янгиланиб бораяпти. Ёшларимизни муносиб авлод қилиб тарбиялашга йўналтирилган ислоҳотлар натижасида таълим соҳасида туб ўзгариш юз берди.

Таълим тизимидаги ислоҳотлар

Юртимиз ҳақли равишда ёшлар мамлакати деб аталади. Чунки аҳолининг 64 фоизини 18 ёшгача бўлганлар ташкил этади.

Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг ўзига хос хусусияти таълим турлари ўртасида узвийликни таъминлашдан иборат. Республиканинг узлуксиз таълим тизими қуйидаги турларни ўз ичига олади: мактабгача (6-7 ёш), умумий ўрта (1 — 9-синфлар), уч йиллик ўрта махсус касбий таълим (лицей ёки коллежда), икки босқичли олий (бакалавриат ва магистратура), олий ўқув юртидан кейинги таълим, малака ошириш ва кадрларни қайта тайёрлаш. Ўрта таълим билан бир вақтда болаларнинг мактабдан ташқари таълими ҳам мавжуд.

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан 2004 — 2009-йилларда мактаб таълимини ривожлантириш давлат умуммиллий дастури ишлаб чиқилди. Мазкур дастурнинг асосий йўналишлари сифатида қуйидагилар эътироф этилди:

1. Умумтаълим мактаблари биноларини ва муҳандислик-коммуникация инфратузилмасини тубдан янгилаш ва капитал реконструкция қилиш.

2. Мактабларни замонавий ўқув-лаборатория ускуналари, компютер техникаси, дарслик ва ўқув-услубий материаллар билан жиҳозлаш.

3. Таълим стандарти ва ўқув дастурларини такомиллаштириш.

4. Умумтаълим мактабларини малакали педагог кадрлар билан таъминлаш, ўқитувчиларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини оширишнинг самарали тизимини яратиш, улар меҳнатини рағбатлантиришни кучайтириш.

5. Умумтаълим мактаблари спорт базасини мустаҳкамлаш ва уларда спортни ривожлантириш.

Ушбу дастурга кўра 8476 та мактабда қурилиш-таъмирлаш ишлари амалга оширилиши режалаштирилган эди. Бугунги кунга келиб белгиланган тадбирларнинг асосий қисми бажарилди.

Таълим жараёни давлат сиёсатининг муҳим бўлагига айлантирилганлиги туфайли бу соҳада кўпгина ютуқларни қўлга киритдик. Айниқса, ногирон болалар, ота-она қаровисиз қолган ёшлар жамият ва давлатнинг доимий ғамхўрлигини ҳис қилиб турибди.

Бугунги кунда мамлакатимизда 28 та меҳрибонлик уйи фаолият кўрсатиб, уларда 3 ёшдан 17 ёшгача бўлган 2686 нафар ўғил-қиз тарбияланмоқда. Бу масканларнинг шароити уй шароитига яқинлаштирилган бўлиб, педагогик, тиббий-ижтимоий ва психологик хизматлар сифатига қўйиладиган талаблар янада қатъийлаштирилган.

Меҳрибонлик уйлари тарбияланувчилари мустақил ҳаётни барқарор бошлашлари учун давлат томонидан энг кам иш ҳақининг 100 баробари миқдорида имтиёзли нафақа берилади. Оилавий болалар уйи, Болалар шаҳарчаларининг ташкил этилганлиги уларнинг оила меҳрини ҳис қилишида муҳим аҳамиятга эга бўлмоқда. Мазкур муассасаларга давлат томонидан турли русумдаги микроавтобус, имтиёзли кредит, турар-жойлар ажратилаётганини таъкидлаш жоиз.

Бундан ташқари, мамлакатимизда 11 мингдан ортиқ ногирон болалар давлатимизнинг алоҳида эътиборида турибди. Улар бепул ўқув қуроллари, дарсликлар, компютер каби воситалар орқали нафақат ўқув стандартларини ўзлаштирмоқда, балки қўшимча касбий таълим ҳам олишмоқда. Энг муҳими, уларнинг касбга йўналтирилиши инобатга олиниб, коллежлар ҳам ташкил этилган.

Ногирон болалар умумтаълим мактабларида соғлом тенгдошлари билан бирга таълим олиши учун ҳам имконият яратилган. Инклюзив таълим боланинг жамиятга мослашишига ёрдам беради. Бу жараён мамлакатимизда 1996 йилдан бошланган эди. Ушбу сиёсатни изчил амалга ошириш учун Республика таълим маркази ҳузурида имконияти чекланган болаларга комплекс коррекцион-педагогик кўмак кўрсатиш бўйича давлат ва нодавлат ташкилотлари, ота-оналар ва кўнгиллиларнинг фаолиятини бирлаштириш мақсадида Инклюзив таълим бўйича ресурс маркази ташкил этилган.

Босит УМАРХЎЖАЕВ,
Тошкент давлат маданият институти талабаси

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ - ОЛИЙ БАХТ
O'K.U.F. F.T.U.U.

Muassis:
O`zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi

Bosh muharrir:
Abduxoliq Abdurazzoqov

Tahrir hay`ati:
Alla DOLJENKOVA,
Anvar YUNUSOV,
Dovud MADIYEV
(Bosh muharrir o`rinbosari),
Jahongir SHAROFBOYEV
(Mas`ul kotib),
Ma`mura ADILOVA,
Mirzohid SODIQOV,
Normamat AllAYOROV,
Nosirxon AKBAROV,
Oysuluv NAFASOVA,
Pirimqul QODIROV,
Sog`indiq NIYETULLAYEV,
Shamsi ESONBOYEV

Bo`limlar:
Kasaba uyushmalari hayoti 256-87-63
Huquq va xalqaro hayot 256-87-73
Ijtimoiy-iqtisodiy siyosat 256-87-74
Milliy-ma`naviy qadriyatlar va sport 256-82-79
Xatlar va muxbirlar bilan ishlash 256-85-43
Reklama va e`lonlar 256-03-90

Manzilimiz:
100165, Toshkent shahri, «Buxoro» ko`chasi, 24-uy
E-mail: ishonch-doverie@mail.ru

Nashr ko`rsatkichi:
133

Navbatchi muharrir: T.Shernayev
Navbatchi: A. Abdiyev
Musahhih: N.Mahaмov

Gazeta «Ishonch»ning kompyuter markazida terildi va sahifalandi.
Sahifalovchilar: H.Abdujalilov va Y.Mixaylovskiy

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasida chop etildi.
Korxona manzili: «Buyuk Turon» ko`chasi, 41-uy.

O`zbekiston Matbuot va axborot agentligida 0116-raqam bilan ro`yxatga olingan.
Gazeta ofset usulida, A-2 formatida bosildi. Hajmi 2 bosma taboq.

Gazeta haftaning seshanba, payshanba va shanba kunlari chiqadi. Sotuvda erkin narxda.

«Ishonch»dan olingan ma`lumotlarda manba sifatida gazeta nomi ko`rsatilishi shart. Mualliflar fikri tahririyat nuqtai nazaridan farqlanishi mumkin.

(h) Tijorat materiallari

Босишга топшириш вақти - 21.00. Топширилди - 21.30
Буюртма Г — 114
17147 nusxada bosildi
ISSN 2010-5002
1 2 5 6